

## Poznámky Slovenské národné povstanie

### Domáci odboj

- 1) Občiansky odboj- agrármici= Ján Ursíny, Jozef Lettrich
  - 2) Komunistický odboj= Ján Osoh, Karol Šmidke, Gustáv Husák
- Podpisom VIANOČNEJ DOHODY 25.decembra 1943 sa zjednotil domáci a zahraničný odboj a vytvoril sa centrálny odbojový orgán Slovenská národná rada (SNR) v Banskej Bystrici, ktorej cieľom bolo pripraviť ozbrojené povstanie

### SLOVENSKÉ NÁRODNÉ POVSTANIE

- Pripravované, aby odboj a občania vyjadrili nesúhlas s fašistickým Slovenským štátom
- Dve varianty:
  - a) Červená armáda mala prejsť cez Karpatské priesmyky, kde sa mala spojiť s dvoma slovenskými divíziami (pýcha slovenskej armády)
  - b) Zjednotia sa vojaci a partizáni z celého slovenského územia na strednom Slovensku a krajinu oslobodia bez cudzej pomoci
- Prvá možnosť zlyhala, pretože Sovieti nedôverovali slovenskému veleniu, a preto vysielali partizánov na naše územie, ktorí však vzbudili pozornosť Nemcov, ktorí k nám poslali vojsko a obsadili Považie (zbrojársky podniky) a následne odzbrojili dve východoslovenské divízie v Karpatoch, čím nechtiac zmarili aj možnosť spojenia sa všetkých jednotiek
- Povstanie začalo 29.augusta 1944 okolo 15.hodiny, kedy podplukovník Ján Golian vydal do éteru heslo „Začnite s vyst'ahovaním!“, čím myslel vyst'ahovanie nemeckých vojakov z nášho územia. Ako podpora boli recitované verše z básne Mor ho!
- Ťažiskom bojov bolo stredné Slovensko, pričom naše jednotky mali výhodu znalosti hornatého terénu, no nevýhodu v nedostatočnom vyzbrojení
- Na našom území prevzala moc SNR, ktorá vyhlásila obnovenie Československej republiky a zrušila všetky diskriminačné zákony a nariadenia Slovenskej republiky. Zrušili aj HSLS, Hlinkovú gardu, Hlinkovú mládež a menšinové politické organizácie
- SNR malo dvoch predsedov- Vavro Šrobár- občiansky odboj, Karol Šmidke- komunist
- Počas povstania sa sformovali dve politické strany: Komunistická strana Slovenska a Demokratická strana
- Tiso považoval povstanie za puč, do ktorého bili Slováci vtiahnutí nepriateľmi štátu
- Povstaleckej armáde velil Ján Golian, ktorý bol vymenovaný za generála. Od októbra preberá velenie Rudolf Viest
- Povstalecká armáda dosiahla počet 50-60 000 mužov + 12 000 partizánov (známy partizánsky veliteľ Viliam Žingor), povstalcami pomáhali aj francúzski partizáni na Liptove. Nemecká armáda mala 40 000 mužov a pomáhali im aj pohotovostné oddiely Hlinkovej gardy a slovenská armáda Domobrana, ktorú zorganizoval minister národnej obrany Štefan Haššík
- Povstanie bolo potlačené 27.októbra 1944. Golian a Viest boli odvečení do koncentračného tábora
- Hromadné popravy: Nemecká, Kremnička, Kováčová, Prievidza

- SNP jednoznačne vyjadrilo myšlienku spolupráce s víťaznou spojeneckou koalíciou. Spoločne s juhoslovanským odbojovým hnutím a varšavským povstaním patrí k najväčším protinacistickým ozbrojeným vystúpeniam v Európe počas II. svetovej vojny

## FRONT NA SLOVENSKU

- 6.októbra 1944 prešli cez Karpaty Duklianskym priesmykom Červená armáda+ 1.československý armádny zbor
- Boje o Slovensko trvali 7 mesiacov
- Oslobodenia:
  - 20.január 1945- Košice
  - 25.marca 1945- Banská Bystrica
  - 4.apríla 1945- Bratislava
  - 30.apríla 1945- Žilina
- Slovenská vláda emigrovala na západ a kapituláciu podpísala 8.mája 1945 v rakúskom mestečku so zástupcami americkej vlády
- Tiso sa skrýval v kláštore v Bavorsku, jeho úkryt bol odhalený a bol vydaný späť na Slovensko, kde s ním prebehol súdny proces, bol odsúdený na smrť a v roku 1947 bol rozsudok vykonaný
- Praha- 5.máj 1945- Povstání pražského lidu, ktorým Česi vyjadrili odpor voči Nemecku. Američania obsadili západné Čechy